

Beskyttede geografiske betegnelser i EU

Nu også for håndværks- og
industriprodukter

Professor, dr.jur., Thomas Riis

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Definition

TRIPS-aftalen art. 22:

“... indications which identify a good as originating in the territory of a Member, or a region or locality in that territory, where a given **quality, reputation** or **other characteristic** of the good is essentially attributable to its geographical origin.”

Eksempel: C-465/02 Feta-2

“Det fremgår..., at stedet eller området i artikel 2, stk. 3, må defineres som et geografisk miljø med dets **særlige, naturbetingede og menneskelige faktorer**, som kan give et landbrugsprodukt eller et levnedsmiddel dets **specifikke egenskaber**. Det pågældende herkomstområde skal således frembyde naturlige, homogene faktorer, som afgrænser det i forhold til naboområderne” (præmis 50)

“Det fremgår af ... navnlig af den varespecifikation, som den græske regering tilstillede Kommissionen ... sammenholdt med artikel 1 i samme ministerielle bekendtgørelse, er at afgrænse det pågældende geografiske område i forhold til navnlig de **geomorfologiske karakteristika**, nemlig at terrænet hovedsageligt er bjergrigt eller bakket, i forhold til de **klimatiske karakteristika**, nemlig milde vintre, varme somre og mange solskinstimer, samt de **botaniske karakteristika**, nemlig en flora, der er typisk for bjerge på Balkan” (præmis 57)

Terroir: Betydningen af geografisk oprindelse for produktkvalitet

Håndværksprodukter

- Murano-glas
  - Kulørte (iblandede mineraler), håndlavede (særlige teknikker og værktøjer), Venedig
- Solingen knive
- Donegal tweed
  - County Donegal, Irland.

Reglerne

- Pariserkonventionen art. 1, stk. 2 ("indication of source or appellations of origin"), art. 10 "false indications"
- TRIPS-aftalen art. 22-24 ("geographical indications")
- Lissabon-konventionen (1958) + Geneve-aftalen (2015) (WIPO)
- Forordning (EU) 2024/1143 af 11. april 2024 om geografiske betegnelser for **vin, spiritus og landbrugsprodukter** samt garanterede traditionelle specialiteter og fakultative kvalitetsudtryk for landbrugsprodukter:
  - Indarbejder reglerne for beskyttelse af betegnelser for af vin og spiritus (forord. (EU) 1308/2013 (vin m.v.: formaliteter + definitioner, men ikke mat. beskyttelse) (EU) 2019/787 (spiritus: formaliteter + definitioner, men ikke mat. beskyttelse) og (EU) 2019/1753 (EU's tilslutning til Geneve-aftalen)
- Forordning (EU) 2023/2411 af 18. oktober 2023 om beskyttelse af geografiske betegnelser for **håndværks- og industriprodukter**
- Forordning (EU) Nr. 251/2014 af 26. februar 2014 om beskyttelse m.v. af geografiske betegnelser for **aromatiserede vinprodukter**
- Direktiv 2009/54/EF af 18. juni 2009 om udvinding og markedsføring af **naturligt mineralvand**
- Kommissionens forordning (EU) Nr. 665/2014 af 11. marts 2014 om supplerende regler for så vidt angår betingelserne for brugen af det fakultative **kvalitetsudtryk »bjergprodukt«**
- Forordning (EU) Nr. 228/2013 af 13. marts 2013 om særlige foranstaltninger på **landbrugsområdet i Unionens fjernområder** (beskyttet logo)
- En række forskellige kommissionsforordninger

Betydningen i Danmark

- HAVARTI, DANBO, DANABLU, ESROM, LAMMEFJORDSKARTOFLER, LAMMEFJORDGULERØDDER, VADEHAVSLAM, VADEHAVSSTUDE (BGB)
- BORNHOLM (BGB): Flere solskinstimer + undergrunden = kraftigere og tættere vine samt særlig mineralitet
- JYLLAND (BGB): Mindre solskin + lavere temperatur = indlejring af mindre sukker og et højere syreniveau = medfører det en sprødhed og elegance for alle vinavlsprodukterne, som ikke findes andetsteds i landet
- FYN (BGB): Mindre solskin, lavere nattemperaturer, mere nedbør = mindre kraftige, men fyldige vine og med en særlig karakter.
- SJÆLLAND (BGB): Meget solskin + moderat regnmængde + kalk i undergrund = fyldige og komplekse vine med højt syreniveau og tydelig mineralitet
- DONS (BOB): Mousserende vin fra Dons (Kolding)
- (RØSNÆS (BOB): Vin)

Garanti- eller certificeringsmærker

- Vml. § 1 a, nr. 3: "...når tegnet er egnet til at adskille varer eller tjenesteydelser, der er certificeret af indehaveren med **hensyn til materiale, metode for fremstilling af varer eller ydelse af tjenesteydelser, kvalitet, nøjagtighed eller andre egenskaber ved varer og tjenesteydelser**, fra andre varer eller tjenesteydelser, der ikke er således certificeret."
- § 13, stk. 3: "Tegn ..., der i omsætningen kan tjene til at **betegne varers eller tjenesteydelsers geografiske oprindelse**, kan uanset bestemmelsen i stk. 1, nr. 3, udgøre et kollektivmærke eller et garanti- eller certificeringsmærke..."
- UFR 2007.146 H (AALBORG)
- Eks.: STILTON:
"**Retten til at benytte mærket tilkommer** ostefabrikanter bosiddende i grevskaberne Leicestershire, Derbyshire og Nottinghamshire.
For mærkets benyttelse er fastsat følgende bestemmelser ..."

De beskyttede betegnelser

- **Landbrug og fødevarer**

"Oprindelsesbetegnelse" (BOB):

- Oprindelse et bestemt sted
- Kvalitet/karakteristika kan tilskrives stedet med dets **naturbetingede og menneskelige faktorer** (fokus på kvalitet)
- **Alle produktionstrin** er gennemført det pågældende sted

"Geografisk betegnelse" (BGB):

- Oprindelse et bestemt sted
- Kvalitet/karakteristika kan tilskrives det **geografiske oprindelse** (fokus på omdømme)
- **Mindst ét produktionstrin** er gennemført det pågældende sted

- **Håndværk og industri**

- Kun BGB

Begrundelse for beskyttelse

- Beskytter forbrugerne mod vildledning
- Beskytter producenterne mod illoyal konkurrence
- Oprindelsesfunktion, garantifunktion og reklamefunktion

Præambelen vedr. håndværk/industriprodukter (7. betr.)

- beskyttelsen er til gavn for forbrugerne ved at øge bevidstheden for så vidt angår produkternes ægthed
- at fremstillingen af produkter, der er tæt tilknyttet et bestemt geografisk område, ofte er afhængig af lokal knowhow og på brug af lokale produktionsmetoder, der er forankret i hjemregionens kulturelle og sociale arv for sådanne produkter
- beskyttelsen kan medvirke til at øge traditionelle håndværksfags rentabilitet og tiltrækningskraft

Institutionelle og processuelle forhold

- **Ansøgningsproces:**

- National (Fødevarestyrelsen) og EU-fase
- Undtagelse for national fase, hvis der dokumenteres manglende lokal interesse
- DK: "beskyttelse af geografiske betegnelser for håndværks- og industriprodukter ikke medfører beskyttelse eller fordele, som ikke allerede kan blive håndteret i eksisterende lovgivning"

- **Behandling:**

- Håndværk/industri: EUIPO
- Fødevarer/landbrugsprodukter m.v.: Kommissionen

Beskyttelsens omfang

- a) enhver direkte eller **indirekte** kommerciel brug for produkter, der ikke er omfattet af registreringen, hvis disse produkter er **sammenlignelige** med de produkter, der er omfattet af registreringen, **eller** hvis anvendelsen af betegnelsen indebærer **udnyttelse, svækkelse eller udvanding af eller skader den beskyttede betegnelses omdømme** (*ikke krav om utilbørlighed*)
- b) enhver **uretmæssig** anvendelse, efterligning eller **antydning** af den betegnelse, der er beskyttet som geografisk betegnelse, selv hvis produkternes eller tjenesteydelsernes **virkelige oprindelse** er angivet, eller hvis den beskyttede geografiske betegnelse er oversat eller er ledsaget af udtryk såsom **»art«**, **»type«**, **»måde«**, **»som fremstillet i«**, **»efterligning«**, **»smag«**, **»duft«**, **»ligesom«** eller tilsvarende
- c) alle andre falske eller vildledende oplysninger om produktets herkomst, oprindelse, art eller væsentlige egenskaber, der angives på den indre eller ydre emballage, i reklamemateriale, i dokumenter eller oplysninger, der gives på onlinegrænseflader vedrørende produktet, samt emballering af produktet i en beholder, der kan give et fejlagtigt indtryk med hensyn til dets oprindelse
- d) enhver anden praksis, der **kan vildlede forbrugerne** med hensyn til produktets virkelige oprindelse.

Art. 40, stk. 1: "en antydning af en geografisk betegnelse"

*"[der foreligger] navnlig en antydning af en geografisk betegnelse, hvis der **skabes en tilstrækkelig direkte og klar forbindelse** til det produkt, der er omfattet af den registrerede geografiske betegnelse, **i bevidstheden** hos den almindeligt oplyste, rimeligt opmærksomme og velunderrettede europæiske gennemsnitsforbruger."*

Ikke noget krav om vildledning eller forveksling

C-783/19 (Champanillo): (Tapasbarer: Lille champagne) "artikel 103, stk. 2, [indfører] således en meget omfattende beskyttelse, der skal udvides til at omfatte alle anvendelser, der har til formål at udnytte det omdømme, der er forbundet med "produkter, der er omfattet af en af disse angivelser."

- Krænkelse kræver ikke forsæt eller uagtsomhed, eller at der foreligger illoyal konkurrence

C-87/97 (Cambozola): "Antydning": "når forbrugeren i ånden føres til at tænke på den vare, som betegnelsen gælder for". Cambozola antyder Gorgonzola. U 2007.1421 SH (Cambozola): Antydning, men den er ikke uretmæssig + passivitet + god tro.

Tysk Højesteret (IIC 2002.990): læskedrik "...aus der Champagnebirne" (champagnepære)

Særligt om angivelse som ingredienser (begge forord.)

- Må godt angive, at en beskyttet betegnelse indgår som ingrediens i et fremstillet produkt
- Men ikke anvendes i salgsbetegnelsen
- "Pizza med Roquefort", "Roquefort-pizza".

Varer i transit

Vmf. art. 9, stk. 4:

"...indehaveren af ... et EU-varemærke [kan] forbyde tredjemand at bringe varer ind i Unionen i erhvervsmæssigt øjemed, uden at disse overgår til fri omsætning dér, hvis sådanne varer, herunder emballage, kommer fra tredjelande og uden tilladelse er **forsynet med et varemærke, som er identisk** med det EU-varemærke, der er registreret for sådanne varer, eller som, for så vidt angår dets væsentligste aspekter, **ikke kan skelnes** fra dette varemærke."

Den ret, som EU-varemærkeindehaveren har i henhold til første afsnit, bortfalder, hvis der ... **fremlægges dokumentation** af klarereren eller ihændeindehaveren af varerne for, at indehaveren af EU-varemærket ikke har ret til at forbyde markedsføring af varerne i det endelige bestemmelsesland."

De nye forordninger om geografiske betegnelser art. 40, stk. 4 og art. 26, stk. 4:

"Beskyttelsen af geografiske betegnelser finder også anvendelse på:

- a) varer, der **indføres i Unionens toldområde, uden at disse overgår til fri omsætning inden for dette område**, og
- b) varer, der sælges ved fjernsalg såsom elektronisk handel"

Kan få stor praktisk betydning

Forholdet til nationale regler

Fødevarer og landbrugsprodukter

C-478/07 (Budweiser-2):

” ”... den i forordning nr. 510/2006 ... fastsatte EF-beskyttelsesordning har en udtømmende karakter, således at denne forordning er til hinder for anvendelsen af en beskyttelsesordning, ... hvorved en betegnelse, der ifølge en medlemsstats lovgivning anerkendes som en oprindelsesbetegnelse, gives beskyttelse i en anden medlemsstat, hvor denne beskyttelse reelt påberåbes, uanset at denne oprindelsesangivelse ikke har været genstand for en registreringsansøgning i henhold til denne forordning.”

Ingen videregående beskyttelse efter nationale regler, hvis betegnelsen falder ind under anvendelsesområdet for forordningen.

Håndværk- og industriprodukter:

Art. 70, stk. 1: National beskyttelse ophører senest den 2. december 2026

Forholdet til varemærkeretten

- **Kollisioner:** Fortrinsstilling til geografiske betegnelser. Traditionelle position, men er nu forstærket.

Forordning vedr. håndværksprodukter

- Art. 44, stk. 1: En varemærke, der er i **strid med beskyttelsen** af en geografisk betegnelse **afvises/ophæves**. En udvidelse i forhold til tidligere, hvor kollisionsreglen kun gjaldt for "et produkt af samme type"
- Art. 44, stk. 2: En ansøgning om registrering af en geografisk betegnelse **afvises**, hvis den geografisk betegnelse, i lyset af et varemærke med et **omdømme eller et velkendt mærke** vil kunne **vildlede forbrugerne med hensyn til produktets virkelige identitet**.
  - Ikke-velkendte varemærker: Der kan registreres forvekslelige geografiske betegnelser
  - Velkendte varemærker: Kræver "vildledning" ~ Forvekslingsrisiko
- Art. 44, stk. 4: God tros-regel til fordel for varemærkeindehaveren

Konklusion (og kritik)

- Et i forvejen komplekst regelsæt er gjort mere komplekst
- Ubalanceret beskyttelse: Dev Gangjee (2012) "*per se*-beskyttelser er uafhængig af, hvorledes forbrugerne opfatter andres brug af betegnelsen"
- Udvidelse både mht styrken og anvendelsesområde
- Varer i transit: Ingen større politisk debat. I strid med WTO's frihandelsregler?
- EUIPO v. Kommissionen